

Lagutskottets betänkande

1984/85:30

om översyn av reglerna om införsel för fordran på underhållsbidrag

Sammanfattning

I betänkandet behandlas en motion (c) vari begärs att utskökningsbalken ändras så att införsel för fordran på underhållsbidrag kan ske i arbetslöshets- under stöd och utbildningsbidrag.

Utskottet avstyrker bifall till motionen under hänvisning till att frågan för närvarande övervägs inom regeringskansliet. I en reservation av utskottets m- och c-ledamöter begärs att förslag till ändring av införselreglerna snarast skall läggas fram av regeringen.

Motionen

I motion 1984/85:1663 av Lennart Brunander (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av reglerna om införsel för fordran på underhållsbidrag.

Enligt motionären kan f. n. införsel inte ske i sådan ersättning som utgår då någon är arbetslös eller genomgår utbildning. Motionären anser det rimligt att sådana ersättningar kan tas i anspråk för betalning av förfallna underhållsbidrag i den mån vederbörandes ekonomiska situation medger det.

Gällande regler

Införsel får enligt 15 kap. utskökningsbalken (UB) äga rum för bl. a. underhållsbidrag enligt föräldrabalken. Genom införsel får tas i anspråk 1. arbetstagares lön, 2. annan ersättning för arbetsinsats av gäldenären, om dennes ställning är jämförlig med en arbetstagares, 3. periodiskt vederlag för utnyttjande av patent, rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annan sådan rättighet eller för överlåtelse av rörelse, 4. belopp som utgår som pension eller livränta, 5. sjukpenning eller annan dagersättning, som utgår på grund av sjukdom eller olycksfall eller av annan sådan anledning. I sist nämnda dagersättningar ingår bl. a. föräldrapenning.

Enligt utskökningsbalken gäller som en allmän förutsättning för beslut om införsel att bidragsbelopp utestår obetalt eller att gäldenären vid två eller flera tillfällen under de två senaste åren före införselbeslutet har underlåtit att betala i rätt tid och det är anledning anta att detta skall upprepas.

Vid införsel bestämmer kronofogdemyndigheten dels hur mycket som högst får innehållas vid varje avlöningstillfälle (införselbeloppet), dels ett belopp som skall förbehållas gäldenären för bl. a. eget underhåll och familjens

behov (förbehållsbeloppet). Förbehållsbeloppet bestäms med ledning av bestämmelserna om existensminimum i kommunalskattelagen (1928:370). I fråga om införsel i sjukpenning eller annan dagersättning bestäms införselbeloppet och förbehållsbeloppet per dag.

Beslut om införsel för underhållsbidrag skall hävas, om gäldenären betalar förfallna bidrag och det finns anledning att anta att bidragsskyldigheten skall fullgöras för framtiden.

Indrivning av underhållsbidrag kan också ske genom utmätning. Utmätning kan ske av lön eller andra ersättningar samt av fast eller lös egendom. Genom löneutmätning enligt 7 kap. utsokningsbalken kan tas i anspråk lön och i huvudsak samma slags ersättningar som vid införsel. Utmätningstiden är dock begränsad till sex månader per år. Dessutom får gäldenären regelmässigt behålla en större del av lönen eller ersättningen än vid införsel.

Vissa ersättningar vid arbetslöshet och utbildning

Enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring kan ersättning i form av dagpenning utgå under längst 300 dagar för arbetslös som är under 55 år. För äldre försäkrad kan ersättning betalas ut i högst 450 dagar. Dagpenningens storlek varierar från 110 kr. till 300 kr. per dag och utges under högst fem dagar per vecka.

Kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) kan enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd utgå under längst 150 dagar för den som är under 55 år. Den som har fyllt 55 år kan få KAS i 300 dagar. För den som är över 60 år är tiden för KAS inte begränsad. KAS utgår med 100 kr. per dag under högst fem dagar per vecka.

Om utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering stadgas i arbetsmarknadskungörelsen (1966:368). Utbildningsbidraget består av dagpenning och särskilt bidrag. Dagpenning betalas ut för högst fem dagar per vecka och med högst 300 eller med 185 eller 120 kr. per dag. Till bl. a. den som är medlem i erkänd arbetslöshetskassa uppgår dagpenningen till det belopp som vederbörande skulle vara berättigad till från kassan, dock lägst 185 kr. Den som inte uppfyller dessa förutsättningar men som har fyllt 20 år eller har vårdnaden om eller fullgör underhållsskyldighet mot barn får dagpenning med 185 kr. per dag.

Vuxenstudiestöd kan utgå i form av bl. a. särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973:349). Stödet utges som vuxenstudiebidrag, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning vid heltidsstudier om minst 15 dagar per kalenderhalvår eller deltidstudier om minst 30 dagar under samma period. Vuxenstudiebidraget motsvarar därvid 65 % av det utbildningsbidrag som den studerande skulle ha fått vid arbetsmarknadsutbildning.

Utredningsarbete

Ensamförälderkommittén (S 1977:16) tillkallades år 1977 för att göra en översyn av samhällsstödet till ensamstående föräldrar. Kommittén slutförde sitt uppdrag år 1983 genom avlämnande av betänkandet (SOU 1983:51) Ensamföräldrarna och deras barn. I betänkandet framläggs förslag om ändrade regler beträffande bl. a. underhållsbidrag och bidragsförskott. Bland de frågor som kommittén behandlar är indrivning av underhållsbidrag. Kommittén konstaterar att de nuvarande reglerna innebär att perioder av sjukledighet, arbetslöshet, föräldraledighet och repetitionstjänstgöring i det militära ställer sig olika ur ekonomisk synpunkt för den bidragskyldige trots att förmågan att betala av på skulden kan vara i stort sett densamma. Kommittén, som anser dessa olikheter i behandlingen vara otillfredsställande, föreslår att UB ändras så att införsel skall kunna ske i alla sådana ersättningar som är att betrakta som ersättningar för inkomstbortfall, alltså också i arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag. De ökade utgifter som den bidragskyldige ofta får vid sjukdom, arbetslöshet m. m. skall enligt kommittén i stället beaktas av kronofogdemyndigheten vid bestämmandet av det belopp som skall förbehållas gäldenären för eget underhåll och familjens behov (förbehållsbeloppet).

Betänkandet har remissbehandlats. Samtliga de remissinstanser som yttrat sig i införsel frågan, bl. a. riksskatteverket och riksförsäkringsverket, tillstyrker förslaget att arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag skall kunna tas i anspråk genom införsel. Riksförsäkringsverket anser det angeläget att förslaget genomförs snarast och utan att behandlingen av kommitténs övriga förslag avvaktas.

Betänkandet övervägs f. n. inom regeringskansliet.

Tidigare behandling

Motioner med samma syfte som den nu aktuella (1984/85:1663) har prövats av riksdagen vid 1981/82, 1982/83 och 1983/84 års riksmöten (LU 1981/82:25, 1982/83:24 och 1983/84:33) och därvid avslagits på hemställen av lagutskottet. Som skäl till ställningstagandet 1983/84 hänvisade utskottet till att remissbehandlingen av ensamförälderkommitténs betänkande borde avvaktas innan ställning tas till frågan i vilka ersättningar införsel bör medges.

Utskottet

Införsel får enligt utskottetsbalken äga rum för bl. a. fordran på underhållsbidrag. Genom införsel får tas i anspråk bl. a. den underhållsskyldiges lön, pension, sjukpenning eller annan dagersättning som utgår på grund av sjukdom eller olycksfall eller av annan sådan anledning.

I motion 1984/85:1663 (c) yrkas att införselreglerna skall ses över.

Motionären anser att införsel för underhållsbidrag bör kunna ske också i sådan ersättning för inkomstbortfall som utgår vid arbetslöshet och utbildning.

Som framgår av redogörelsen ovan har ensamförälderkommittén behandlat frågan om indrivning av underhållsbidrag i sitt slutbetänkande (SOU 1983:51) Ensamföräldrarna och deras barn. Kommittén föreslår att utskottets förslagsbalken ändras så att införsel får ske i alla sådana ersättningar som utgör kompensation för inkomstbortfall, alltså också arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag.

Betänkandet har remissbehandlats varvid de remissinstanser som yttrat sig i denna fråga tillstyrkt att införselmöjligheterna ökas. Ensamförälderkommitténs förslag övervägs f. n. inom regeringskansliet. Utskottet, som vill framhålla att frågan om ändring av införselreglerna endast är en delfråga i en genomgripande översyn av systemet med underhållsbidrag och bidragsförskott, anser att regeringens ställningstagande i frågan inte bör föregripas. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1984/85:1663.

Stockholm den 12 mars 1985

På lagutskottets vägnar

PER-OLOF STRINDBERG.

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Stig Olsson (s), Elvy Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Ingemar Konradsson (s), Allan Ekström (m)*, Marianne Karlsson (c), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s), Sigvard Persson (c), Per Israelsson (vpk), Kersti Johansson (c)* och Berit Löfstedt (s).

*Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

Per-Olof Strindberg (m), Mona Saint Cyr (m), Allan Ekström (m), Marianne Karlsson (c), Sigvard Persson (c) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Betänkandet har" och slutar med "till motionen" bort ha följande lydelse:

Betänkandet har remissbehandlats. Samtliga de remissinstanser som yttrat sig i införselfrågan, bl. a. riksskatteverket och riksförsäkringsverket, tillstyrker förslaget att arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag skall kunna tas i anspråk genom införsel. Riksförsäkringsverket anser det angeläget att

förslaget genomförs snarast och utan att behandlingen av kommitténs övriga förslag avvaktas.

Enligt utskottets mening finns det starka skäl som talar för att införselreglerna bör ändras i enlighet med motionärernas och ensamförälderkommitténs förslag. En sådan ändring bör kunna genomföras omedelbart och utan att man avvaktar ett ställningstagande till ensamförälderkommitténs övriga förslag. Förslag till erforderliga ändringar i utsökningsbalken bör således snarast föreläggas riksdagen. Vad utskottet sålunda anfört innebär att syftet med motionen tillgodoses.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:1663 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om framläggande av förslag till ändring i utsökningsbalken.

